

મુન-મુનમુન

ગાંધીય

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૧૮૮૩ કિંમત

ગ્રંથનામ ૮૫૫ - ૮૫૫૨૫૦૧

વર્ગિક ૬ - ૩

ગાંડીવ મુદ્રણાલય, હવાડિયા
 ચકલા, સુરતમાં છાપી ગાંડીવ
 સાહિત્ય મંદિર તરફથી
 નટવરલાલ વીમાવાળાએ
 પ્રગટ કરી : ૧૯૯૬-
 ૧૯૯૮. આવૃત્તિ ત્રીજી.
 કિંમત આનો એક.

આ ચોપડી ગુજરાતનાં
 ભુક્ષકાંઓ માટે નવી જ જાતનું
 ભોજન રજૂ કરે છે. તેમની
 ખુદ્ધિ અને ચતુરાઈ આ ચોપ-
 ડીના વાંચનથી વધશે એવી
 આશા છે. તેઓ જાતે પણ
 આવી-નવી રચના રચી શકે.

ભૂલભૂલામણી

(૧)

ચુંચુંબાધ કરવાના બહુ શોખીન. દરમા રહેવાનો બારે કંટાળો. બસ ફરવું, ફરવું ને ફરવું એજ એમને તો ગમે.

ચુંચુંબાધની મા તેમને બહુયે કહે કે ચુંચું, તું બહુ ના ફર. કોઈ દહાડો ફસાઈ જાય. પણ ચુંચુંબાધ તો માને જ શાના ?

તે તો ન બીએ બિલ્લીથી કે ન બીએ કૂત્તાથી. બાધને પૂંછડી એવી તો લાંબી કે બણે મોટું દોરડું જ બેઉ લો ને ! બાધ તો કહે : એંહ ! બિલ્લીબાધ તે મને શું કરવાનાં હતાં ?

પૂંછડીનો એક સપાટો લગાવું કે જાય ગબડયા
ઠેઠ રસ્તામાં !

ચુંચુંબાધ ને એની મા જંગલમાં રહે. ખાય,
પીએ ને મઝા કરે.

જંગલમાં એક મોટો મહેલ. એવો મોટો
કે જોઈને તમે પણ કહો, કે અધધધધધ ! કંઈ
ચારડા તો ચારડા ને ખારી ને ખારણાં તો
ગણ્યાં ગણાય નહિ. એક વાર પેઠા તો બહાર
નીકળવુંજ ભારે તો.

ચુંચુંબાધની માએ એમને કહેવું કે એ
મહેલમાં તો કદિ જતોજ નહિ. જશે તો જીવતો
બહાર જ નહિ નીકળે ને!

પણ એ બાધ તો બડા ચાલાક ! માનું
કહેવું માને, તો પછી તેમની ચાલાકી ક્યાં ?
એટલે એક દહાડો મા ઊંઘતી હતી તે લાગ
જોઈને બાધ ફરવા નીકળ્યા.

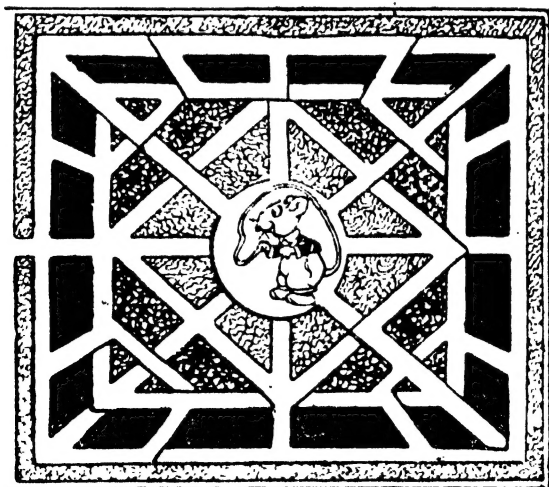
ફરતા ફરતા ગયા પેલા મહેલ આગળ.
જુએ તો ખારણાં ઉધાડાં પડ્યાં છે. બધું વેરાન

છે. કાંઈ દેખાતું નથી.

મનમાં થયું: લાવ ને, અંદર જઈ કંઈ ખાવા મળે તો ખાઈએ.

અંદર પેઠા. એક ખારણેથી બીજામાં ને બીજેથી ત્રીજામાં. ત્રીજેથી ચોથામાં. એમ કરતાં કરતાં બધે આખા મહેલમાં ફરી વળ્યા. પણ ખાવાનું તો શાનું મળે ?

જેયું કે કંઈ ખાવા તો મળતું નથી એટલે ચુંચુંબાઈએ બહાર નીકળવાનો મનસૂચો કર્યો.

પણ કેમે ક્યુ' બહાર જ ન નીકળાય.
જ્યાંથી જાય ત્યાંથી રસ્તોજ બંધ ! ચુંચુંબાધ
તો ગંભરાઇને રડેવાં જેવા થઇ ગયા.

ફરતો ફરતા પાછા આવ્યા વચ્ચે દિવાનખાને.
ત્યાં આવીને પોતાની પૂંછડીબાધને પૂછે: અરે પૂં-
છડીબાધ, પૂંછડીબાધ, તમે કંઈ રસ્તો બતાવો ને !

આ ફસાઇ પડેલા બાઈસાહેબને બહાર
નીકળવાનો રસ્તો તમે બતાવશો ? છખીમાં
લીંટી દારીને બતાવો.

(૨)

બાઈ મહેલમાંથી તો જેમ તેમ છૂટ્યા. પણ
તેથી કંઈ તેમણે ફરવાનું આછું ક્યુ' નહિ. તે
તો રોજ ફર્યાજ કરે.

એ જંગલ બહુ ગાઢું હતું. તેમાં ઠેર ઠેર
ઝાડ બહુ ઊગેલાં. રસ્તા પણ બહુ. પણ કેટલાક
ઝાડીથી બંધ જ થઇ ગયેલા.

ચુંચુંબાધને તેના દોસ્તદારો આમાં સંતાકુક-
ડીની રમત રમે ત્યારે તેમને બહુજ ગમ્મત પડે.

એક દહાડો એવું બન્યું કે એક મોટા બિલાડામાઘ જંગલમાં પેઠા. એ બિલાડામાઘ મહા ચક્રાર. ઉંદરોને પકડવામાં બારે બહાદુર. ચુંચું-માઘ અને તેની માને થયું કે હવે તો આ જંગલમાં આપણાથી રહેવાવું મુશ્કેલ છે. કરવું શું ? આખરે ચુંચુંમાઘ કહે: મા, મા, આપણે જંગલની બહાર જતા રહીએ તો ?

હા, પણ જતાં જતાં જ પકડાઈ જઈએ ને ?-માએ કહ્યું.

અરે ! પણ મેં એક ફકકડ રસ્તો જોયો છે.

એ રાખખસ ગમે એટલું શોધે તોયે અને એ

રસ્તો જડે જ નહિ ને ! આપણે એ રસ્તે પાંચ મિનિટમાં બહાર નીકળી જઈશું. ને એ અંદર અથડાયા ને કૂટાયા કરશે, જોજો ને !

હું, ખરેખર, એવો રસ્તો તને આવડે છે ?

હા, હા, ચાલો તો સહી.

માફીકરો ખંને નીકળ્યા બહાર ને પેઠાં ઝાડીમાં. પાછળ પેલો બિલાડો દોડ્યો જ છે ને !

પણ બિલાડાભાઈને કેમે કયો રસ્તો જ ના જડે. અંદર ભમે, પણ જ્યાં જાય ત્યાંથી ઝાડી જ બંધ.

પેલી બાબુ તો ચુંચુંબાઈ ને તેની મા જંગલમાંથી બહાર પણ નીકળ્યાં.

હવે છબીમાં જુઓ. ચુંચુંબાઈ બહાર દોડી જતા દેખાય છે. બિલાડાભાઈ અકળાઈને છેવટે બહાર આવીને ઊભા છે અને કયે રસ્તે જવું તે વિચારે છે.

પેલા ભાઈ કયે રસ્તે નાઠા તે તમે શોધી કાઢશો ?

(૩)

ગણુ ને નભુ બે બાઈ હતા. બેને બને બહુ. એકમેક પર બહુજ હેત. સાથે ખાય, સાથે પીયે, સાથે રમે. કોઈ દહાડો ટંટો તો હોય જ નહિ ને !

ને બંને રહેતા ક્યાં, તે બપર છે ? મોટું મોટું એક ઝાડ હતું. જહું જહું તેનું થડ હતું. થડને છેડે જમીન પર એક મોટી બખોલ હતી. બખોલ ખાસ્તી ઈંડી ને પહોળી હતી. તેમાં બંને રહેતા હતા ! નભુ ને ગણુ બે સસલા હતા.

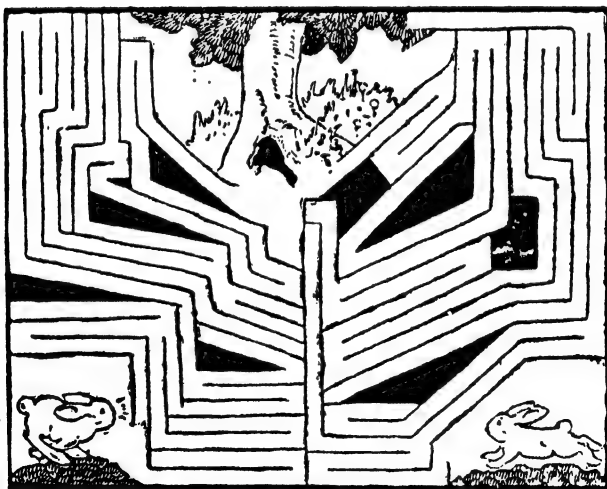
એક દહાડો બીજે જંગલથી તેમના કાકા તેમને મળવા ત્યાં આવ્યા. કાકાજી બહુ બદલા હતા. બત્રીજ માટે સાઈં સાઈં ખાવાનું લાવ્યા. રમવાનાં રમકડાં લાવ્યા. પહેરવા જેવાં લુગડાં લાવ્યા. કાકાજી બહુ બલા તો !

પછી તો કાકાજી ત્યાંજ રહ્યા.

કાકા ગણુ ને નભુની સાથે રમે પણ બહુજ. એક દહાડો કાકાજી કહે : અલ્યા પોરીઆઓ, ચાલો, આજે તમને નવીજ રમત રમાડું. રમ-

તમાં જે છતશે તેને નવુંજ ઝબલું મળશે.
રમત ખડુ મજની છે.

પછી તો કાકાજી ગણુ નભુને ખખોલથી થોડે
દૂર લઇ ગયા. ત્યાં બે જણુને બે નાકે એક-
મેકથી દૂર ઊભા રાખ્યા. બેની વચ્ચેથી ઝાડમાંની
ખખોલ સુધી એક સીધી લીટી દોરી. તે પછી બે
ખાનુએ જુદી જુદી જતના આડાઅવળા લીટા
દોરી પગથી જેવું ખનાવ્યું. જુદા જુદા રસ્તા.

પછી કાકાજી કહે: ચાલોરે ભુલકાઓ, દોડોરે

બે જણાઓ; ઘેર જવાનું છે. લીટીઓ વચ્ચેની પગથીમાંથી દોડવાનું. લીટીકોષ તોડે નહિ. લીટી કોષ ભુંસે નહિ. લીટી કોષ કૂદે નહિ. એમ કરીને જવાનું. જે વહેલો જાય તેને ધનામ.

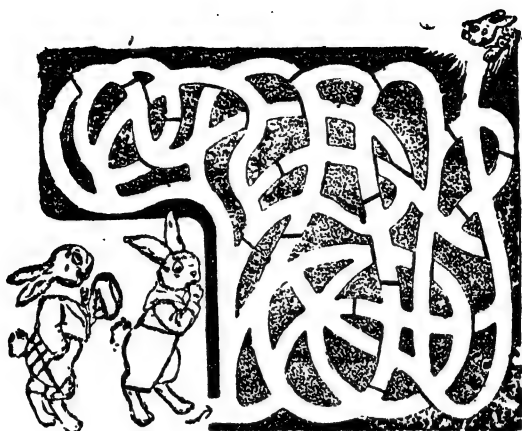
હવે છબી જુઓ. ગણુ નભુ બે ઊભા છે. રસ્તા બે દેખાય છે. કોણ વહેલું પહોંચશે તે તમે શોધી કાઢો. જે દૂંડે રસ્તે જશે તે સાથી વહેલું પહોંચશે, ખરું ને ?

ચાલો ત્યારે, શોધી કાઢો.

(૪)

તે દહાડે શરત પૂરી થઈ. પછી કાકાજીએ બીજે દહાડે બીજી શરત ગણુનભુને રમાડી.

ચિત્રમાં જુઓ. ગણુનભુના કાકાજી સામે નાકે ઊભા છે. વચ્ચે લીટીઓથી ગુંચવણિયારસ્તા કર્યા છે. રસ્તા ઠેર ઠેર બંધ છે. કોષ કોષ ખુલ્લા છે. ખુલ્લે રસ્તે થઈ ગણુનભુએ કાકાજીની પાસે જવાનું છે. બિચારા ગણુનભુ બહુ ભટકી આવ્યા, પણ તેમને કંઈ રસ્તો જડતો નથી. જ્યાં જાય

ત્યાંથી રસ્તો ખંધ દેખાય છે અને પાછા ફરવું પડે છે. પાછા નાકે આવીને ઊભા છે. મનમાં મૂંઝાય છે. રસ્તો બિલકુલ જડતો નથી. કાકા પાસે જવાતું નથી. તે વિના ઇનામ કોણ આપે ?

આ વખતે તો કાકાએ કહ્યું છે કે: તમને રસ્તો જડવાનો જ નથી ને !

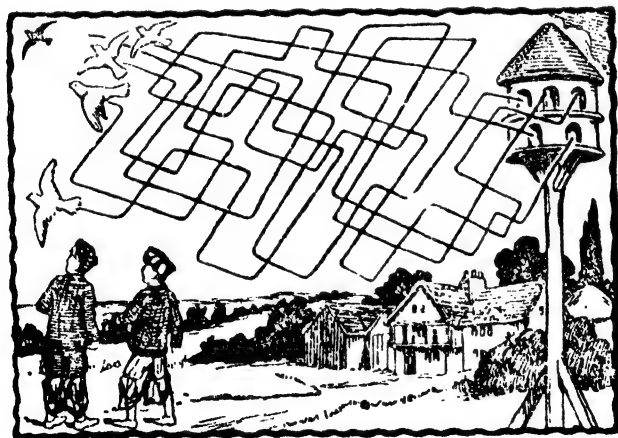
તમે જરા એટલી દયા કરશો ? આ ગણુ-નણુને તેમનો રસ્તો ખતાવી આપશો ? એટલું કરો તો ગણુનણુ પર મોટી મહેરબાની. જુઓને, બિચારા કેવા મૂંઝાય છે!

[૫]

કાન્તિ ને શાન્તિ યે બાધ હતા. તેમને કબૂતરોનો ખડુ શોખ. કાન્તિ પાસે ત્રણ કબૂતર હતા ને શાન્તિ પાસે યે.

આ પાંચ કબૂતરો માટે એક કબૂતરખાનું બનાવેલું. તેમાં પાંચેના પાંચ ઘર. દરેક કબૂતર પોતપોતાના ઘરમાંજ રહે. ઉપલાં ત્રણ ઘર કાન્તિનાં, નીચલાં યે ઘર શાન્તિનાં.

એક દહાડો બંનેએ કબૂતરોની શરત કરવાનું નક્કી કર્યું. પાંચે કબૂતરને એકી વખતે માળામાંથી

છાડ્યાં. પાંચે એકસરખા ઊડવા લાગ્યાં. પાછળ પાછળ કાન્તિ ને શાન્તિ પણ ગયા. થોડે ગયા ને બેયું તો એક કબૂતર સૌથી આગળ. કાન્તિ કહે: એ માફ છે. શાન્તિ કહે: ના, ના એ તો મારા-વાળું. એમ બંને વચ્ચે તકરાર જાગી.

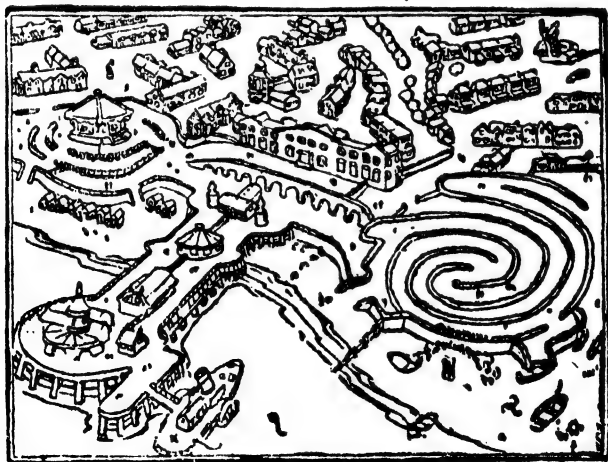
ખરી વાત શું છે તે તો તમે શોધો ત્યારે બને. ચિત્રમાં જુઓ. દરેક કબૂતરથી માંડીને તેના માળા સુધી લીટી દારેલી છે. પણ બધાની લીટીઓ સેળમેળ થઈ ગઈ છે. જીતનારા કબૂતરની લીટીએ લીટીએ જવ. ને એ કાન્તિનું છે કે શાન્તિનું તે શોધી કાઢો, બેઠાએ વાફ.

[૬]

આ એક શહેરનો નકશો છે. એ શહેર દરિયા-કિનારે આવેલું છે. તેને બીજે નાકે એક નદી છે. નદીને પેલે પાર એક જોવા લાયક મોટી ગુફા છે.

એક દહાડો દૂર દેશથી ધણા મુસાફરો આગ-બાટમાં બેસી આ શહેરને બંદરે ઉતર્યા. તેઓ પેલી ગુફા જોવા જવાના હતા. સ્ટીમરમાંથી ઉતરી તેઓ પેલી નદી તરફ જવાને ચાલતા ની-કળ્યા. તેઓ જાણે કે રસ્તા સહેલા હશે ને સહે-લાધથી નદીકિનારે જવાશે ને ત્યાંથી હોડકું

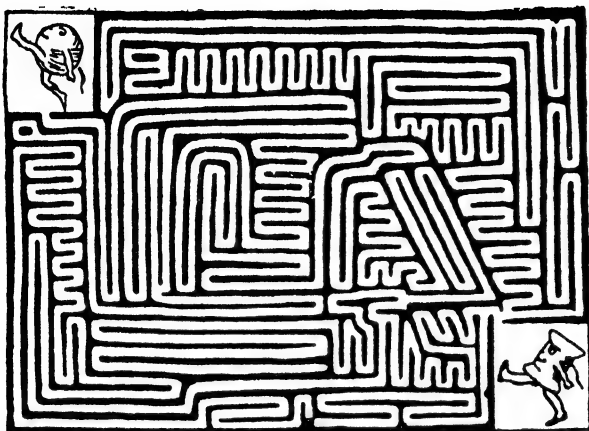

કરી ગુફા જેવા જઈશું.

પણ શહેર તો ભારે ગુંથવણિયું. એના રસ્તા તો એવા આડાતેડા કે ભૂલાજ પડાય, ધરની હારો પણ વાંકીચુંકી. માત્ર એકજ મોટો રસ્તો, પણ તેમાં આડા ફાંટા બહુ; એવા, કે તેમાં જઈએ તો સામા અફળાવાનું જ થાય થાય. મુસાફરોનો બાપડાનો દમજ નીકળી ગયો. આખરે એક ભલો માણસ તેમને મળી ગયો. તેણે તેમને રસ્તો બતાવ્યો ત્યારે તેઓ નદીએ પહોંચ્યા. ત્યાં હોડી ઊભેલી હતી તેમાં બેસી તેઓ ગુફા જેવા ગયા.

છખીમાં જુઓ. એકડેએક કાઢેલો છે ત્યાં આગળજ આગળોટ ઊભેલી છે. એ આગળોટ પર પાટીઈ મૂકી શહેરમાં જવા રસ્તો કર્યો છે. બગડે બે કાઢેલો છે ત્યાં નદી છે, ને તેમાં હોડી ઊભી છે. સ્ટીમરથી આ હોડી સુધી જવાનો રસ્તો તમે ભલા થઈને શોધી કાઢો. કાઠક દિ' તમારે ગુફા જેવા જવું હશે તો કામ લાગશે. તે વેળા આ નકશો સાથે લઈ જાજો, એટલે કામ ફેલે !

(૭)

આ છબી જુઓ. મથાળે એક રમુજી જીવડું દોડતું જણાય છે. નીચે બીજું રમુજી જીવડું છે, પેલાની પાછળ પડ્યું છે. પણ વચ્ચે રસ્તો ભારે ગુંચવણિયો છે. કયે રસ્તે જાય તો નીચેનું જીવડું મથાળાના જીવડાને પકડી પાડે તે શોધી આપો.

સમાપ્ત

ગાંડીવની કુમારમાળા : ૪-૫

ગેબી સૃષ્ટિ

માણસની ઉત્પત્તિ વાંદરામાંથી થઈ એમ મનાય છે. અને એક પછી એક કેવી રીતે ને કયા કયા રૂપ મારફત એ બન્યું તેની સાંકળ પાંડિ-તોએ ગોઠવી છે. પણ એ સાંકળમાં કેટલાક અંકોડા ખૂટે છે. એ ખૂટતા અંકોડા-પ્રાણી-ઓની કોઈ નવી જ ગેબી સૃષ્ટિ દુનિયામાં એક ઠેકાણે સાંપડે છે. પણ તે ઇતિહાસ દુનિયાને આપવા માટે ચાર સાહસિક વીરો કેવાં કેવાં સંકટો વેઠે છે તેની આ કહાણી જગ-વિખ્યાત નવલલેખક સર કોનન ડોઇલે લખી છે, અને ઘણી જ રસભરી છે.

કિંગ્ડમ ૧-૮-૦

પોસ્ટેજ જુદું

ગાંડીવ

દરેક ધરમાં વસાવવા લાયક

ગાંડીવ કુમારમાળા

ઊગતી પ્રજાને તેજસ્વી બનાવ-
નારું શૂરાતન અને પરાક્રમનું
અત્યંત રસભર વાંચન

૧ ગોરીલાનો પ્રેમ	૦૧૧	
૨ પૂછડિયાના પ્રદેશમાં	૦૧૧	
૩ શિકારિકા-૧	૦૧૧	
૪ ગેબી સૃષ્ટિ-૧	}	૧૧૧
૫ " -૨		
૬ શિકારિકા -૨		૦૧૧
૭ ચાંદા પર ચઢાઈ		૦૧૧
૮ આકૃતે મર્દા		૧
૯ મોતના પંજમાં		૦૧૧
૧૦ ચીણુગારી		૦૧૧
૧૧ લલ્લુ		૦૧૧
૧૨ સંકટની શોધમાં		૧૧
૧૩ બેતીઓ સરદાર		૧૧૧
૧૪ માયાવી દેશ		૧૧
૧૫ ટોમી અને બીજી વાતો		૧૧

દરેક ગ્રંથભંડાર વેચે છે.

બાળ પંખ વાડિક

એનો પહેલો અંક જોષ રવ. શ્રી ગિબ્બુભાઈ આપોઆપ
 મોલી પડેલા: (૧-૮-૩૪) આ તો સૌ કરતાં
 ચઢિયાતું છે. સૌ બાળપત્રોને એ જોષ મુધરવું પડશે
 શ્રી ઇન્દુલાલ સેવકલાલ દવે: (મેડીકલ ઓફિસર,
 વડોદરા) લખે છે: “ગાંડીવ પાશ્વિક પાશ્વં જ ભોક્-
 પ્રિય થવા ઉપરાંત જેને માટે તે પ્રસિદ્ધ થાય છે,
 તે ભોક્ષામાં-બાળકોમાં પ્રિય થયું છે.....છોકરાં
 રાહ જોવા કરે છે...વાંચવા માટે હરિદાસ આભે છે.”

ગાંડીવ સાહિત્ય મંદિર :: મુરત

